

**МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
УКРАЇНИ**

**ХАРКІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ
СПРАВ**

**КРИМІНОЛОГІЧНА
АСОЦІАЦІЯ
УКРАЇНИ**

**30
РОКІВ**
ХАРКІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЗЛОЧИННІСТЬ І ПРОТИДІЯ ЇЙ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА У ПОВОЄННІЙ ПЕРСПЕКТИВІ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ПАНОРАМА

Збірник тез доповідей
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Вінниця, 19 квітня 2024 року)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10997257>

Вінниця 2024

*Друкується згідно з рішенням оргкомітету
за дорученням Харківського національного університету
внутрішніх справ від 08.02.2024 № 12*

Злочинність і протидія їй в умовах війни та у повоєнній перспективі: міждисциплінарна панорама : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 19 квіт. 2024 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Кримінол. асоц. України. – Вінниця : ХНУВС, 2024. – 662 с.

У збірнику представлено тези наукових доповідей більше ніж 150 авторів. Праці вчених-правників, фахівців із кримінології, кримінального, кримінально-виконавчого права, кримінального процесу та криміналістики, судової експертології, оперативно-розшукової діяльності та інших галузей знань і спеціальностей, а також доробки здобувачів вищої освіти. У тезах доповідей висвітлено широке коло питань, пов'язаних з актуальними проблемами протидії злочинності в умовах війни та у повоєнній перспективі.

УДК 343“364”(082)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10997257>

Публікації наведено в авторській редакції з незначними коректорськими правками. Оргкомітет не завжди поділяє погляди авторів.

За достовірність наукового матеріалу, професійного формулювання, фактичних даних, цитат, власних імен, географічних назв, а також за розголошення фактів, що не підлягають відкритому друку, відповідають автори публікацій та їх наукові керівники (за наявності).

Електронна копія збірника безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Харківського національного університету внутрішніх справ (<http://www.univd.edu.ua>) у розділі «Наука», сторінка «Конференції, семінари та круглі столи», а також у репозитарії ХНУВС (<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>).

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО	22
-----------------------------	-----------

СОКУРЕНКО В. В.

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ АГРЕСИВНОЇ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	24
--	----

БАНДУРКА О. М.

ПРОЄКТ НОВОГО КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ: КРИТИЧНИЙ ПОГЛЯД.....	29
---	----

ГУСАРОВ С. М.

СУДИМІСТЬ ЯК КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАСІБ У ПРОЄКТІ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	34
---	----

ЛИТВИНОВ О. М.

СТРАТЕГІЯ АНТИКРИМІНАЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ	37
---	----

ВАСИЛЕНКО В. М.

МОДЕЛЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЕНИХ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	41
--	----

МУЗИЧУК О. М.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЗАХИСТ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ.....	45
---	----

СЕКЦІЯ 1

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

АКІМОВ М. О.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНО- ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ (НА ПРИКЛАДІ ЗАКОНОПРОЄКТУ № 9095 ВІД 13 БЕРЕЗНЯ 2023 РОКУ).....	50
---	----

БАГАДЕНКО І. П.

КРИТИЧНИЙ ПОГЛЯД СТОСОВНО ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ КНИГИ 7 ПРОЄКТУ НОВОГО КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	54
--	----

ЩЕРБАКОВСЬКИЙ М. Г.

ПІДСТАВИ КЛАСИФІКАЦІЇ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ 609

ЮХНО О. О.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПОПЕРЕДЖЕННЯ НЕЗАКОННОГО
ОБИГУ ЗБРОЇ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ТА У ПОВОЄННІЙ
ПЕРСПЕКТИВІ: КРИМІНАЛІСТИЧНІ ТА КРИМІНОЛОГІЧНІ
АСПЕКТИ..... 611

ЯКОВЕЦЬ І. С.

ВЕТЕРАНИ В МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ:
ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРИНЦИПИ РОБОТИ 616

СЕКЦІЯ 5

**ПЕРЕХІДНЕ ПРАВОСУДДЯ В ОПТИЦІ ГАЛУЗЕВИХ
ПРАВНИЧИХ ТА МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ СТУДІЙ**

ЗОЗУЛЯ О. І.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ДЕОКУПАЦІЇ ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ
ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ ЯК
ОСНОВА ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ 620

КАЛІНІНА А. В.

МОРАЛЬНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ВИЗНАННЯ
ЖЕРТВАМИ МІЖНАРОДНОГО ЗБРОЙНОГО
КОНФЛІКТУ ОСІБ, ЯКІ СПІВПРАЦЮВАЛИ З
АГРЕСОРОМ НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ 625

ЛОГВИНЕНКО Є. С.

ДАВИДЕНКО Д. В.

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА
АГРЕСІЮ (РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА) 628

НАУМОВА А. О.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД
ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 632

ОРЛОВ Ю. В.

ЛЮСТРАЦІЯ В КОНЦЕПЦІЇ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ
ДЛЯ УКРАЇНИ: ОБГРУНТУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО
ЗАПИТУ 635

лікарів, соціальних працівників та ін. зі схожою соціальною функцією.

Таким чином, результати всеукраїнського опитування, що охоплює як пересічних громадян, так і військовослужбовців і працівників Національної поліції, а також експертів – фахівців в сфері права, свідчать про наявність складної морально-правової дилеми. Наразі у суспільстві панують настрої неприйняття жодних пом'якшень заходів кримінальної репресії до колаборантів (переважно «кримінальних»). Щодо осіб із загальнокорисною соціальною функцією, тих, хто не брав до рук зброю і намагався допомогти населенню на тимчасово окупованій території в силу своєї посади або роду діяльності, - ставлення не можна назвати однозначним. Можна зробити висновок, що кожний п'ятий українець допускає визнання за такими особами певного прощення та звільнення від кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність.

Список бібліографічних посилань

1. Каліщук О. Феномен колабораціонізму у правовій системі України: історична ретроспектива та сучасні виклики. *Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис*. Чис. 28. 2023. С. 108-113. DOI <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2023.28.14>.

УДК 341.3

Євгенія Сергіївна ЛОГВИНЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри конституційного і міжнародного права

*факультету № 4 Харківського національного університету
внутрішніх справ;*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7687-843X>;

Денис Вікторович ДАВИДЕНКО,

курсант 4 курсу факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА АГРЕСІЮ (РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА)

Російсько-українська війна фактично триває з 2014 року, що створює нагальну потребу у вирішенні цієї проблеми, за цей час було втрачено тисячі життів і створено гуманітарну кризу. ро-

сійська агресія суперечить основним нормам і принципам міжнародного права, таким як непорушності кордонів, територіальної цілісності, незастосування сили або погрози силою та інших, тому ця ситуація порушує основи міжнародного правопорядку. Збройна агресія має потенційний вплив на міжнародну безпеку, так як вона може послужити прикладом для інших країн і підривати систему колективної безпеки, яка забезпечує стабільність у світі. Усі ці аспекти свідчать про важливість теми міжнародно-правової відповідальності рф за агресію в російсько-українській війні для міжнародного співтовариства, зокрема, для забезпечення міжнародного правопорядку і міжнародної безпеки, а також для встановлення справедливості та відновлення мирного врегулювання конфлікту.

Перші кроки в створенні Спеціального міжнародного трибуналу (СМТ) щодо злочину агресії країни-агресора проти України вже зроблені. Створення СМТ підтримали парламентські асамблеї Ради Європи, ОБСЄ та НАТО, парламенти України, Великої Британії, Литви, Естонії, Чехії, Нідерландів та ще 23 країн (перелік не є вичерпним). Більш того, 19 січня 2023 року Європейський парламент більшістю голосів ухвалив резолюцію на підтримку створення «спеціального додаткового трибуналу» для засудження злочину агресії проти України, що був скоєний політично-військовим керівництвом країни-агресора та її союзників. Створення та діяльність СМТ щодо злочину агресії проти України, слід розглядати як реальний механізм для розслідування, притягнення до відповідальності та покарання вищого політично-військового керівництва країни-агресора за найтяжчий міжнародний злочин. Лише СМТ дасть змогу відновити справедливість і покарати всіх винних у жахливих злочинах, спричинених найбільшою війною у Європі з часів Другої світової [1, с. 409].

Наразі є проблема з розглядом справ, які Україна подала до Європейського суду з прав людини проти росії, адже 16 вересня 2022 р. рф остаточно вийшла з Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і тому вона не має ніяких зобов'язань. Ця подія поставила під питання розгляд справи про злочини російських військових під час повномасштабного вторгнення на територію України, справи про порушення прав українських політичних в'язнів, справи про захоплення українських моряків та суден у Керченській протоці у 2018 році та близько 3700 індивідуальних позовів, які пов'язані з подіями у Криму та військовими діями на сході України, за які рф буде важко

притягти до відповідальності. Також 26 лютого 2022 року Україна подала позов до Міжнародного суду ООН щодо порушення росією Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього, окрім того, Україна відразу подала клопотання про запобіжні заходи, в якому, по суті, просить Міжнародний суд ООН наказати росії зупинити ведення війни в Україні. Але і тут є певні проблеми, по-перше, це те, що рф прикриває себе «захисником» і безпідставно звинувачує нас в геноциді на території Донецької і Луганської області, чим і виправдовує свої загарбницькі дії. Але тут немає нічого дивного, адже це звичайна тактика цієї держави звинувачувати у своїх «гріхах» усіх інших, але не себе. По-друге, мало того, що розгляд справи в Міжнародному суді ООН буде довготривалим, так виникає ще одна перепона – це Рада Безпеки ООН, в якій рф має право вето [2, с. 137].

Щодо справи в Європейському суді з прав людини, то, на жаль, в цьому випадку найскладніше, оскільки з 16 вересня 2022 року рф вже офіційно не є учасницею Європейської конвенції 1950 р. і це дає їй ще більшої впевненості, що вона ухилиться від виконання усіх рішень, які можуть бути прийняті в ЄСПЛ. Враховуючи усі ці труднощі, юридичний фронт України, представлений авторитетними та кваліфікованими юристами-міжнародниками, почав активно діяти з перших днів війни і розпочав роботу по створенню Спеціального трибуналу для суду рф за вчинення агресії та інших злочинів проти України. До цієї роботи залучені і зарубіжні фахівці, і відомі державні діячі з різних країн. Навіть однією із пропозицій є проведення суду над рф та представниками путінського режиму у Нюрнбергу. З однієї сторони – це символічно, а з іншої – не позбавлено чітких прикладних задач – нагадати людству про жахи світових війн і їх наслідки, а також про те, що принцип невідворотності кримінального покарання діє і на міжнародній арені і не дозволить злочинцям ухилитися від відповідальності [3, с. 130].

26 лютого 2022 року Україна звернулась із позовом проти рф до Міжнародного суду ООН щодо звинувачення в геноциді. Крім цього, 3 березня прокурор так званого Гаазького трибуналу (Міжнародного кримінального суду) Карім Хан розпочав розслідування злочинів щодо військової агресії рф проти України. Оскільки Україна і досі ще ратифікувала Римський статут Міжнародного кримінального суду, то це відбулось за зверненням спочатку 39 держав-учасць Статуту, надалі кількість держав збільшилась до 41 [3, с. 128].

Отже, російська агресія суперечить основним принципам міжнародного права, таким як недоторканність територіальної цілісності та заборона використання сили для розв'язання міжнародних конфліктів. Міжнародні судові процедури, зокрема скарга України до Міжнародного Суду ООН, створюють можливість вирішити питання щодо відповідальності росії за її дії в російсько-українській війні. Успішне вирішення цієї проблеми може допомогти встановленню міжнародного правопорядку і міжнародної безпеки, а також для забезпечення справедливості і відновлення мирного врегулювання конфлікту. Отже, тема міжнародно-правової відповідальності росії за агресію в російсько-українській війні залишається гострою і вимагає подальшої уваги та дій з боку міжнародного співтовариства для вирішення цієї проблеми і забезпечення міжнародного миру і стабільності.

Список бібліографічних посилань

1. Смирнов М. І. Спеціальний міжнародний трибунал ad hoc щодо злочину агресії росії проти України як механізм для розслідування та притягнення до відповідальності країни-агресора за найтяжчий міжнародний злочин міжнародно-правові та юрисдикційні аспекти. *Київський часопис права*. 2023. № 1. С. 403–410. URL: <https://doi.org/10.32782/klj/2023.1.62>
2. Войціховський А. В., Бакумов О. С. Збройна агресія російської федерації проти України як загроза системі колективної безпеки. *Право і безпека*. № 1 (88). 2023. С. 134–145. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/f75bd0e9-578a-4ad5-8df1-aaa879a192e7>
3. Волощук О. Т. Відповідальність рф за агресію та інші міжнародні злочини проти України в контексті проблеми виконання рішень міжнародних судів. *Juris Europensis Scientia*. 2022. Випуск 2. С. 126–130. URL: <https://doi.org/10.32837/chern.v0i2.359>